

แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5
Guidelines for the Development of Administration Based on the
Good Governance of School Administrators under the Secondary Education
Service Area Office Bangkok 1, Group 5

พุฒิศเรษฐ์ พุ่มจำเนียร¹

Puttiset Poomjamnear

ไทรรัตน์ ลิทธิกุล²

Tirat Sittithool

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ค่าอาหารว่างประชุมหลักสูตร ครั้งที่ 11/2566 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จากสถานศึกษา 11 แห่ง จำนวน 291 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และใช้การสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น .91 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้าน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

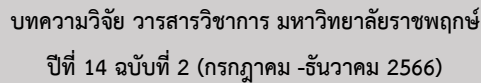
² อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

หลักความคุ้มค่า และด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 พบว่า (1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และมีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน (2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดถือประโยชน์ของทางราชการสูงสุด มีความยุติธรรมเป็นกลาง และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา (3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารต้องใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง (4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ (5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง (6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสูงสุด

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed 1) to study the administration based on the good governance of school administrators, 2) to compare the administration based on the good governance of school administrators, and 3) study guidelines for the development of administration based on the good governance of school administrators. The samples were 291 teachers, and key informants. The research determined the sample size by using Krejcie and Morgan Table and using proportional simple randomization. The research instruments were a 5-rating scale questionnaire with a reliability value of .91 and a semi-structured interview. The

The results of the research were as follows: 1) the administration based on the good governance of school administrators were at a high level, in overall and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean : Responsibility , Morality, Transparency , Rule of law , Value, and Participation respectively, 2) the comparison of the administration based on the good governance of school administrators, classified by gender was statistically significant at the .01 level, while the differential experience was statistically significant at the .05 level, whereas the opinions of the teachers classified by school size were not statistically significant, and 3) guidelines for the development of administration based on the good governance of school administrators under the secondary education service area office Bangkok 1 , group 5. it was found that (1) Rule of law: the administrators must adhere to and abide by the laws, regulations, and government regulations. and are enforced fairly and equally, (2) Morality: The administrators must perform their duties with honesty and integrity and uphold the highest governmental interests. fair and neutral, and being a good role model for subordinates, (3) Transparency: the administrators must use budgets accurately, verify them, and prepare information systematically. and continually disseminate accurate information, (4) Participation: The administrators must provide opportunities for all sectors to play a role in the operations of educational institutions. Meetings were held to exchange ideas with school committees, teachers, communities, and other organisations, (5) Responsibility: The administrators must clearly define policies and goals. Responsible for overseeing, directing, monitoring, and reporting results continuously, and (6) Value: The administrators must allocate limited resources to the most cost-effective and beneficial to the management of education.

3

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเรียกร้องประชาธิปไตยและความเท่าเทียมกันในสังคม ก่อให้เกิดการปรับตัวในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่เน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเสริมสร้างสังคมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หลักธรรมาภิบาลมีบทบาทที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตย เป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคส่วนในสังคมรัฐเกิดความเข้มแข็ง มั่นคง มีเสถียรภาพ เป็นการสร้างการมีส่วนร่วม และเป็นการระดมความคิดจากส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542) หน่วยงานในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในสังคมจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปให้ดียิ่งขึ้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษามุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับมีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวสำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และสถานศึกษาของรัฐต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการทำงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานภายใต้กรอบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) รวมถึงนโยบายส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการและเสริมสร้างระบบคุณธรรม บริหารงานและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดปฏิบัติราชการอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใส และปราศจากการทุจริต อีกทั้งยังมุ่งเน้นที่จะบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อสร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นแก่สังคมว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นองค์กรธรรมาภิบาล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2562) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 อยู่ภายใต้การกำกับของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานศึกษาต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และการบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

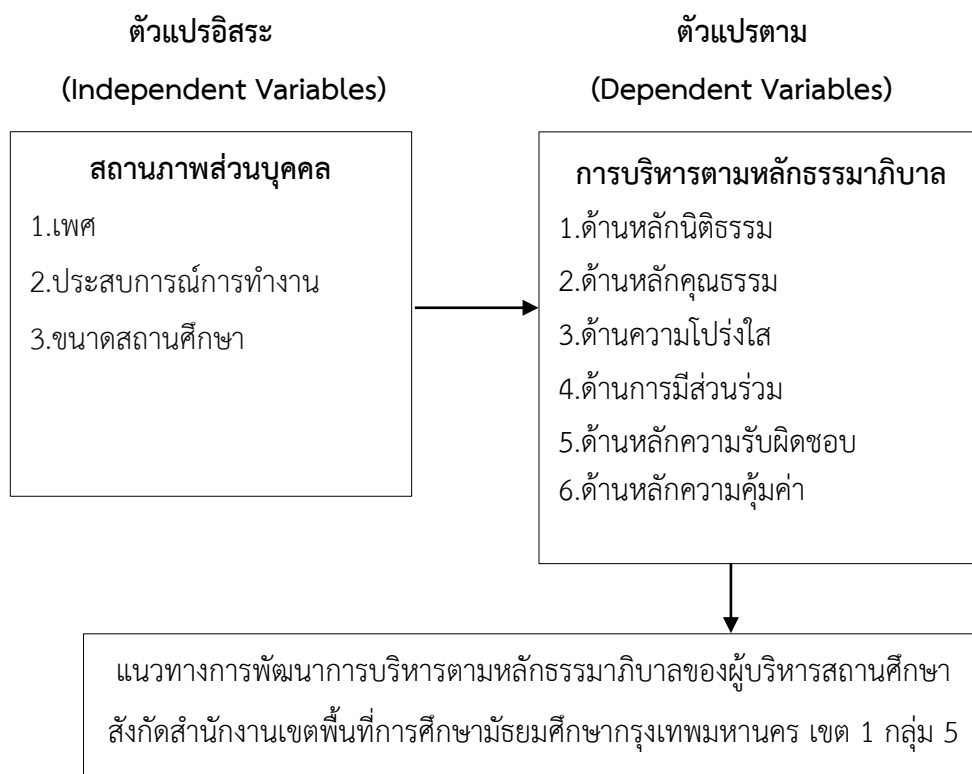
จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 เพื่อต้องการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อ

ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานตามระเบียบวิธีวิจัย รายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,115 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp.607-610) และใช้การสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Simple Random Sampling) ได้ตัวอย่าง จำนวน 291 คน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้สัมภาษณ์ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนี้

1) แบบสอบถามในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการงาน (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า วิธีตอบแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.91 (Cronbach, 1971, pp. 202-204)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยครูผู้สอน โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

2) แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ให้ครอบคลุมเนื้อหา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต Likerts (1967)

4. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษา ความสมบูรณ์ครบถ้วนตามนิยาม และหาค่า IOC (Index of Item - Objective Concurrence) โดยค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามกับครูที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความเที่ยงทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) เท่ากับ .91 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมเพราะมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมากกว่า .70 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล เพื่อนำวิจัยไปยังผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยจากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้แบบสอบถาม จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 เปรียบเทียบตามเพศ โดยการทดสอบค่า t-test เปรียบเทียบตามประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Least-Significant Difference : LSD
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยครูผู้สอน โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสรุปผล
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสรุปผลการสัมภาษณ์
6. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยครูผู้สอน และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยผู้บริหารสถานศึกษา มาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามเพศ โดยการทดสอบค่า t-test พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าในด้านหลักความโปร่งใสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามประสบการณ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และมีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

3.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดถือประโยชน์ของทางราชการสูงสุด มีความยุติธรรมเป็นกลาง และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารต้องใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการต่างๆของสถานศึกษา มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสูงสุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้นำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล

มาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล โดยบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา โดยมุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับมีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานภายใต้กรอบ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมถึงนโยบายส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการและเสริมสร้างระบบคุณธรรม บริหารงานและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดปฏิบัติราชการอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใส และปราศจากการทุจริตดำเนินการตามแนวทางสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรังใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านหลักความรับผิดชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ และต่อความคาดหวังของสังคม กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของครูและบุคลากร นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และดำเนินการด้วยความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร จันกรม (2552) ที่ได้กล่าวสรุปว่า หากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานแล้วก็นำองค์กรนั้นสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความก้าวหน้า สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ

2. เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามเพศ โดยการทดสอบค่า t-test พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานภายใต้กรอบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี รวมถึงนโยบายส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการและเสริมสร้างระบบคุณธรรม แต่ด้วยความเชื่อมั่น ความศรัทธาทัศนคติที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่นความเที่ยงธรรมในการบริหาร การบังคับใช้กฎ ระเบียบที่ถูกต้อง เป็นธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การใช้งบประมาณอย่างถูกต้องคุ้มค่า และการเปิดเผยข้อมูลที่ต้องต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา รวมถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดเห็นที่ต่างกัน เช่น การประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนวิทยฐานะ เป็นต้น จึงทำให้ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปรเมศวร์ ปณณวชิโร (2554) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามประสบการณ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานสูงสุด ดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้านโดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์กรที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาสมาชิกในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพ และเป็นคนดีของสังคม บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 บริหารงานตามพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในเรื่องของการได้รับประโยชน์ตอบแทนและการประกันความมั่นคง ขวัญกำลังใจ และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แต่ด้วยในปัจจุบันประสบการณ์ในการทำงานล้วนมีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งส่งผลต่อค่าตอบแทน รายได้ ขวัญกำลังใจ และหลักประกันในชีวิต จึงทำให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม เทียงสงค์ (2549) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านหลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการนำหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษาทำให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดธรรมาภิบาลในสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม ดี เก่ง มีสุข และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดปฏิบัติราชการอย่างมีคุณธรรม ดำเนินการตามแนวทางสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน มุ่งเน้นที่จะบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นแก่สังคม สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจึงมีภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาตามเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยหน่วยงานการศึกษาต้นสังกัด และต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสูงสุด จึงทำให้ครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร จันกรม (2552) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และมีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาจะต้องกำหนดให้ ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542) ได้ให้ความหมายว่า หลักนิติธรรม หมายถึงกฎหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรมตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน กฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ

3.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดถือประโยชน์ของทางราชการสูงสุด มีความยุติธรรมเป็นกลาง และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็น ผู้บริหารต้องมีความยุติธรรม เป็นกลาง และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับสำนักงานกฤษฎีกา (2546) ได้ให้ความหมายว่า หลักคุณธรรม หมายถึงการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารต้องใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาต้องมีความโปร่งใส จัดทำสารสนเทศอย่างมีระบบ ตรวจสอบได้ เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) ได้ให้ความหมายว่า ความโปร่งใส หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวกและมีส่วนร่วม ตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน

3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้สิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดคุณภาพในการบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2546) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม ว่าจะต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญในการบริหารบ้านเมืองและจัดการการศึกษา

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาต้องมีคำสั่งปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตาม และผู้ปฏิบัติต้องตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบ ว่าจะต้องมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนและผู้อื่น สำนึกและรับผิดชอบในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ การใช้ทรัพยากรนั้นต้องมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ได้ให้ความหมาย หลักความคุ้มค่า ว่าสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชน และประชาชนที่สถานศึกษารับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งในด้านการจัดการศึกษา แนวทางในการจัดการศึกษา โดยการรับฟังข้อเสนอแนะ ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2. จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน และครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ดังนั้น

ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และทัศนคติที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา ด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น การบังคับใช้กฎ ระเบียบที่ถูกต้อง เป็นธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา และคำนึงถึงการบริหารทรัพยากรบุคคลด้วย การมีสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน การประกันความมั่นคง ขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 5 โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ผู้บริหารต้องกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้มีความชัดเจนเป็นปัจจุบัน มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ มีการนำไปใช้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน มีความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม โปร่งใส ยุติธรรม คำนึงถึงความถูกต้อง ใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง เหมาะสม ตรวจสอบและเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติ*

บุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

เฉลิม เทียงสงค์. (2549). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ:

วิญญูชน.

- บังอร จันกรม. (2552). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระปรเมศวร์ ปณัญวชิโร. (2554). ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- เสริม เกื้อสังข์. (2551). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต).
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2562). การส่งเสริมความโปร่งใส. ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เรื่องนโยบายคุณธรรมและความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตในการดำเนินงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. เข้าถึงได้จาก <https://backup.sesao1.go.th/www/2564/media/files/256206130201.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2551). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544, 1 ตุลาคม). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549). เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=3784
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*.
Journal Education and Psychology Measurement. 3(30), 607-610.
- Likert, Rensis. (1961). *New Patterns of Management*. Tokyo: McGraw-Hill Book
company.